

N:o 3.

Af herr **E. H. Sjövall**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t angående undervisningen i välskrifning vid de allmänna läroverken.*

Den gemensamma lösen för dem, som nu arbeta på reformer inom vårt undervisningsväsende, lär nog utan gensägelse vara den, att undervisningen i våra allmänna läroverk på nedre och mellanstadiet måtte göras mer praktisk än hvad nu är förhållandet, och vår ungdom sålunda bibringas ett större mått af sådana kunskaper och färdigheter, af hvilka den strax vid sitt utträde i det praktiska lifvet kan draga omedelbar nytta och vinst. Helt visst är under sådana förhållanden den förhoppningen icke oberättigad, att inom Riksdagen det sträfvande kan påräkna sympati och understöd, som afser att göra undervisningen i ett ämne på de allmänna läroverkens schema, som företrädesvis för ungdomen är af praktisk betydelse, mera grundlig och effektiv. Det ämne jag afser och genom hvars inhemtande en färdighet vinnes, som af alla erkännes vara af synnerlig vigt och betydelse för hvarje lefnadsställning, hög som låg, och som till och med ensamt för sig är i stånd att åt mången förskaffa hans lifsuppehälle, är *välskrifning*. Ämnets betydenhet är i vår skollagstiftning erkänd och den har derfor ock i sitt senaste skede åt denna undervisning inrymt en timme mera i veckan än den förut haft åt sig anslaget, så att man åt densamma nu använder 2 timmar i veckan i hvardera af de två första och 1 timme i veckan i tredje klassen. Denna åt detta ämne anslagna tid är emellertid icke tillräcklig för bibringandet åt hvarje lärjunge af en läslig och redig handstil, något hvarom hvar och en kan öfvertyga sig genom att blott helt flygtigt genomöfna rättskrifningsböckerna i tredje klassen af något allmänt läroverk. Kommer så härtill, att man vid annan skrifning inom skolan, såsom uppsatsskrifning, öfversättningar

m. m. samt icke minst vid skrifning eller räkning å svarta taflan, tager ringa eller ingen hänsyn till skriftformen, hvadan, då välskrifningsundervisningen är slutad, innan ännu flertalet lärjungars stil hunnit stadga sig, resultatet af välskrifningsundervisningen omintetgöres genom slarf vid andra skriföfningar. För att råda bot härför, torde välskrifningsundervisningen böra fortsättas i fjerde och femte klasserna med 1 timme i veckan uti hvardera, så att den i föregående klasser inhemtade färdigheten stadgas och hos de mera försigkomna utvecklas inom nya områden, deri lärjungen ej förut försökt sig. Att äfven skollagstiftningen insett och erkänt otillräckligheten af den nu åt ämnet anslagna tiden, synes bäst af de ganska stora fordringar, som i detta ämne krävas af lärjungarna i första, andra och tredje klasserna uti dem genom lagen ålagda feriearbeten, om hvilkas gagn i nu berörda afseende dock ej ringa tvifvel kan råda, ty, om något, kräfver detta ämne arbete under lärarens omedelbara uppsigt, och saknas denna, torde det af lärjungen fordrade pensum törhända mera bidraga till försämrande än förbättrande af lärjungens handstil.

Ännu en annan och detta, efter mitt förmenande, den allra vigtigaste omständighet beträffande detta ämne, dristar jag mig också att med några ord fästa uppmärksamheten vid. Då nemligen alla andra såväl läsämnen som färdigheter vid våra allmänna läroverk endast få meddelas och bibringas af sådane lärare, som genom förut aflagda examina och prof ådagalagt sin duglighet härtill, anförtros deremot undervisningen i välskrifning åt hvilken lärare som helst, utan att denne på något sätt är af lag bunden att visa sig ega förmåga och skicklighet att i ifrågavarande ämne kunna meddela metodisk undervisning. Och dock kräfves vid undervisning i skrifning — liksom vid all undervisning — i främsta rummet sakkunskap och intresse hos läraren, men hvarifrån skall han få sådan, om han för denna sin uppgift icke erhållit nödig förberedelse, teoretisk och praktisk? Skrifundervisningen bör därför icke, såsom oftast nu är fallet, för läraren vara en bisak, så att pligtkänslan får ersätta bristen på intresse för sjelfva ämnet, ty då blir hvarje undervisningstimme en plågostund för både lärare och lärjungar. Nogsamt veta vi, hurusom för den äldre generationens lärare i skrifning vid våra skolor skrifmetoder och skrifhygien voro obekanta ting, men i våra dagar icke blott erkänner man allmänt, att insigt häri är för skrifläraren behöflig, utan man börjar lika allmänt inse och fordra, att en hvar, som vid allmänt läroverk skall undervisa i skrifning, skall hafva genomgått en skrifpedagogisk kurs, och att detta för honom bör vara ett oundgängligt kompetensvilkor. Endast i några en-

staka fall — egentligen blott i de största städerna — har man vid de allmänna läroverken för skrifundervisningen anställt professionella skriflärare, på de flesta andra ställena har man, som det nu är stäldt, öfverlemnadt åt någon ämneslärare att vid det läroverk, der de undervisa i andra ämnen, meddela skrifundervisning. För intresse och insigt i ämnet kräfvades sålunda, som sagdt, ingen vidare garanti, och då ingen adjunkt eller kollega funnits villig att handhafva denna undervisning, har man alltså på senare tider alltmera börjat anförtro den åt teckningsläraren, något hvar till dock erfordras särskild tillåtelse och i vissa fall särskildt anslag. Klart är emellertid, att teckningsläraren icke mindre än ämnesläraren är i behof af särskild utbildning, om han på ett fullt tillfredsställande sätt skall kunna sköta denna så viktiga undervisning i välskrifning, och någon bot för det i ögonen fallande missförhållandet har alltså icke heller på denna väg vunnits.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer jag vördsamt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville vidtaga åtgärder därför, att undervisningen i välskrifning vid våra allmänna läroverk utsträckes äfven till 4:de och 5:te klasserna samt framdeles ej vidare anförtros åt andra lärare än sådana, som, på sätt Kongl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, styrkt sig för dess meddelande ega erfordrerlig skicklighet.

Stockholm den 17 januari 1898.

Hj. Sjövall,